

AMCHAM RÖVID ÁLLÁSFOGLALÁS (POSITION BRIEF, IV. SZÁM)

VERSENYKÉPESSÉGÜNK EGYIK TARTÓPILLÉRE: AZ ADÓRENDSZER

2004. SZEPTEMBER

„... a mindenkori magyar kormányok kezében az adórendszer az az eszköz, amellyel a versenyképességet a legrövidebb időn belül a legnagyobb mértékben lehet befolyásolni.”

„... javaslataink megvalósításával a gazdaság szereplőinek mozgástere jelentősen nőne, a gazdaságélénkülés növekvő bevételeket jelentene ...”

„... a jelenlegi adórendszer inkább csökkenti Magyarország nemzetközi versenyképességét.”

Nemzeti versenyképesség és a magyar adórendszer

Az Amerikai Kereskedelmi Kamara („AmCham”) tematikusan vizsgálja, hogy melyek a nemzeti versenyképesség „tartópillérei” és hogyan lehetne a versenyképesség egyes részterületein javulást elérni. Eddig a külföldi befektetés-ösztönzéssel, az oktatásüggyel és a logisztikával kapcsolatban jelentettünk meg önálló állásfoglalást (Position Briefeket). De már számos alkalommal hangsúlyoztuk az adórendszer fontosságát is a nemzeti versenyképesség szempontjából. 2002. májusában az AmCham egy vitairatot jelentetett meg e témában (olvasható: <http://www.amcham.hu/papers/>). Most egy önálló, a 2002-es vitairatot aktualizáló Állásfoglalást adunk ki, melynek célja, hogy felhívja a figyelmet arra, hogy **az adóreform középpontjába a nemzeti versenyképesség javítását kell állítani.**

Meggyőződésünk, hogy a mindenkori magyar kormányok kezében az adórendszer az az eszköz, amellyel a versenyképességet a legrövidebb időn belül a legnagyobb mértékben lehet befolyásolni.

Jelen tanulmányunk az üzleti szférát érintő adóteher csökkentésének szükségességére koncentrálna. Az AmCham tisztában van azzal, hogy az adócsökkentést a költségvetés deficitjének csökkentésével párhuzamosan kell megvalósítani. Ehhez viszont a közszféra nagyarányú reformjára van szükség, amelynek eredményeként a kormányzati munka minősége javulhat, költségei pedig csökkenhetnek. Hisszük, hogy a közszféra reformjára irányuló kezdeményezés megvalósulása esetén javaslataink a befektetési környezet jelentős javulását eredményeznék, és egyben reálisak is.

Az AmCham javaslatok megfogalmazásakor a lehetséges versenyképességet javító intézkedések felvázolására törekedett, és nem volt tekintettel az államháztartási hiány mielőbbi csökkentését célzó törekvésekre. Mindazonáltal azt gondoljuk, hogy javaslataink megvalósításával a gazdaság szereplőinek mozgástere jelentősen nőne, a gazdaságélénkülés növekvő bevételeket jelentene, közép- és hosszú távon pedig megteremtene a hiány csökkentésének lehetőségét.

Sajnálatos tény, hogy a mai adórendszer a legjobb esetben is csak semleges hatású, a legtöbb területen az a helyzet, hogy a jelenlegi adórendszer inkább csökkenti Magyarország nemzetközi versenyképességét. Annak ellenére, hogy a társasági adó

SZERZŐK:

AMCHAM BIZOTTSÁG MAGYARORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSÁÉRT

Magyarország gazdasági és társadalmi fejlődését nagy mértékben meghatározza, hogy az ország milyen versenyképességi pozíciót tud kialakítani az Európai Unióban és Közép-Európában. Az AmCham Versenyképességi Bizottságának célja, hogy a gazdasági és közéleti szereplők figyelmét ráirányítsa a versenyképességet döntően meghatározó tényezőkre, és ösztönözze a kulcsfontosságú területeken való előrelépést, az Európai Unióhoz való csatlakozással összhangban. A bizottság szívesen fogadja új tagok közreműködését a bizottság munkájában.

 ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Az Ernst & Young a világ négy vezető tanácsadó vállalatának egyike, amely több mint 140 országban, 103.000 főt foglalkoztat. Munkatársaink világszerte azonos szakmai, etikai és függetlenségi standardok és módszerek alapján végzik munkájukat. Az Ernst & Young Magyarországon könyvvizsgálói, kockázatkezelési, adó- és tranzakciós tanácsadói szolgáltatásokat nyújt és 370 szakembert alkalmaz.

„... az adócsökkentések az államháztartási kiadások csökkentése nélkül hosszú távon nem hajthatók végre.”

„... a társasági nyereségadó csökkentésekor ... a befizetett adó összege általában emelkedik, mivel az alacsonyabb adószint mellett a vállalkozások olyan tevékenységekbe kezdenek, amelyek a korábban érvényes magasabb adókulcsok mellett nem lettek volna gazdaságosak.”

„... az államháztartási hiány csökkentése érdekében elengedhetetlen a közszféra korszerűsítése ...”

mértéke Magyarországon az egyik legalacsonyabb Európában, az ezen felül fizetendő társadalombiztosítási és egyéb járulékok, a helyi iparűzési adó, valamint az Áfa együttes hatása következtében Magyarországon mégis magas az adóterhelés mind regionális, mind pedig európai összehasonlításban. Amíg a régió más országai az elmúlt években jelentősen javítottak adórendszerük versenyképességén, Magyarországon a társaságok teljes adóterhelésében nem csökkent.

A magyarországi és a szlovákiai adórendszer összehasonlításakor egyértelműen Magyarországot találjuk a befektetők számára kevésbé vonzóknak (Szlovákia számottevően több külföldi befektetést vonz új adórendszerének bevezetése óta).

A szlovákok 19 százalékos Áfa-t, egységesen 19 százalékos személyi jövedelemadót, valamint 19 százalékos társasági adót vezettek be. Habár a magyar társasági adó mértéke néhány százalékponttal alacsonyabb, lényegesen magasabb azonban az Áfa, magasabb társadalombiztosítási és egyéb járulékok fizetendő, ráadásul van egy meglehetősen egyedi adónemünk is, amit csak nagyon kevés országban vetnek ki – a helyi iparűzési adó. Ha a befektetők összeadják a helyi iparűzési adó és a társasági adó vállalati nyereségre gyakorolt hatását (amit természetesen meg is tesznek), Magyarország előnye a társasági adó területén is egykettőre eltűnik.

A versenyképes adórendszer hiánya már az EU-tagság elnyerését közvetlenül megelőző években is hátráltatta Magyarország fejlődését. 2004. május 1-jét követően azonban a még meglévő kereskedelmi és beruházási korlátozások is megszűntek, így a versenyképesség javítását célzó törekvések még sürgetőbbé váltak. A fejlett EU országokhoz történő felzárkózásnak előfeltétele a versenyképesség javítása.

I. Az adóreform általános iránya

Jelen Állásfoglalásban elsősorban az adórendszer azon területeire koncentrálnak, melyek a Magyarországra telepítendő gazdasági tevékenységekre vonatkozó döntéshozatal befolyásolják. Idetartoznak azok a vállalatok, melyek azt kívánják eldönteni, hogy Európán belül hova telepítsék tevékenységüket, valamint azok is, melyek már jelen vannak Magyarországon, és bővíteni kívánják tevékenységeiket. Lényeges kiemelni, hogy a javasolt reformok a beruházóknak már korábban megítélt kedvezményeket nem érinthetik, mivel ez mind a magyar Alkotmánnyal, mind pedig az EU jogszabályai által védett legitím várakozások elvével ellentétes lenne. Nyilvánvaló, hogy az adócsökkentések az államháztartási kiadások csökkentése nélkül hosszú távon nem hajthatók végre. Bár a közszféra reformja túlmutat jelen dokumentum témáján, egyértelmű, hogy az államháztartási hiány csökkentése érdekében elengedhetetlen a közszféra korszerűsítése, hatékonyságának növelése: el kell érni, hogy az állami intézmények érzékelhetően alacsonyabb költségekkel, számottevően magasabb szintű szolgáltatásokat nyújtsanak. Egyértelmű továbbá, hogy e tekintetben a társadalombiztosítási rendszer reformja a legsürgetőbb teendő, ezt tekintjük a Kormány elsőszámú feladatának.

Véleményünk szerint az alábbi területekre kell összpontosítani:

(a) Társasági adó

Javaslat: A társasági és a helyi nyereségadó összesen 16%-ot tegyen ki, amelyből 4%-ot kapnának meg a helyi önkormányzatok.

- Magyarország példája világosan bizonyítja, hogy a társasági nyereségadó csökkentésekor (36%-ról 18%-ra, majd 16%-ra) a befizetett adó összege általában emelkedik, mivel az alacsonyabb adószint mellett a vállalkozások olyan tevékenységekbe kezdenek, amelyek a korábban érvényes magasabb adókulcsok mellett nem lettek volna gazdaságosak. A nemzetközi összehasonlításokból az is kitűnik, hogy a kedvezőbb társasági adószintet kínáló országok a GDP-hez viszonyítva több társasági adót szednek be, mint a magasabb adókat kivető országok.
- Külön figyelmet érdemelnek azok a vállalatok, melyek jelenleg adókedvezményben részesülnek. Amennyiben az adózási körülmények rosszabbodnak, várható, hogy ezek a vállalatok – viszonylag alacsony mobilitásuk ellenére - más országokba települnek át.
- A társasági adó átalakításakor az offshore társaságokra is érdemes tekintettel lenni. Ezek a vállalatok társasági adó befizetéseikkel igen jelentősen hozzájárulnak a költségvetéshez.

Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy az offshore cégek által elviselhetőnek tartott adóterhelés szintje (beleértve a helyi iparűzési adót is) 4% körül mozog (és ezek a cégek ráadásul nagyon gyorsan tudják változtatni székhelyüket...).

- Végezetül, külön erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy kedvező adózási körülményeket hozzunk létre az olyan cégek számára, melyek regionális központjaik (szolgáltató központok, K+F létesítmények, pénzügyi és vagyonkezelő központok) Közép-Kelet Európába történő áthelyezését fontolgatják.

(b) Helyi iparűzési adó, innovációs járulék

Javaslat: Szűnjön meg jelen formájában a helyi iparűzési adó. A nyereségalapú 16%-os társasági adóból 4%-ot kapjanak meg az önkormányzatok.

- A társasági árbevételre kivetett helyi adó (a helyi iparűzési adó) hatalmas meglepetésként éri a Magyarországon befektető külföldieket, akiket gyakran igencsak mehökkent, hogy ezt az adót fizetniük kell (még akkor is, ha a beruházó nem termel nyereséget). Ezt az adónemet a legtöbb európai országban nem vetik ki, ahol pedig igen, ott csak a nyereséget terheli. Javasoljuk a helyi iparűzési adó teljes eltörlését Magyarországon, illetve egy, a jelenlegitől gyökeresen eltérő helyi adórendszer bevezetését. Mindkét esetben végre kell hajtani az önkormányzati szintű közigazgatás reformját, és meg kell találni az önkormányzatok finanszírozásának alternatív módjait.
- A magyar kormányban valójában nincs meg az a döntési szabadsága, hogy megtartsa-e a helyi iparűzési adót a mostani formájában vagy sem. Ez az adónem nagy valószínűséggel ellentétes az EU 6. direktívájával, mert az EU-ban az egyetlen legális forgalmi típusú adónem az Áfa. Mivel az EU szabályozás e tekintetben felülírja a magyar jogszabályokat, a helyi iparűzési adó jogszerűsége megkérdőjelezhető. Csak idő kérdése, és az adófizetők jogi úton is meg fogják támadni a helyi iparűzési adó fizetési kötelezettségüket.
- Stratégiai szempontból a helyi iparűzési adó jövedelem-típusú adóvá történő átalakítása (pl. a társasági adóba történő beépítéssel) mindaddig nem hozhatja meg a kívánt eredményt, amíg a teljes adóteher az átalakítás eredményeképpen nem csökken. A helyi iparűzési adó minisztériumok által javasolt reformja nem oldja meg azt a problémát, hogy ezen adónem pusztán léte is hatalmas relatív hátrányt jelent Magyarország számára. Egy, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által készített terv szerint a megreformált helyi iparűzési adó és a társasági adó összességében 27-28%-os társasági adóterhelést eredményezne.
- Javaslatunk szerint a helyi iparűzési adó eltörlésével járó önkormányzati bevételkiesést két forrásból lehet helyettesíteni: egyrészt egy, a társasági nyereségre kivetett legfeljebb 4%-os adó bevezetésével, melyet az önkormányzatok a közigazgatási területükön működő társaságokra vetnének ki (feltéve, természetesen, hogy a központi költségvetés számára fizetett társasági adót ugyanilyen mértékben csökkentik)¹. Ez a helyi iparűzési adóból származó önkormányzati bevételek nagyjából felét helyettesíthetné² (a jelenleg társasági adókedvezményben részesülő vállalkozásokra ez az adónem adókedvezményeik lejáratáig - általában 2007-ig - nem terjedne ki). A bevételkiesés másik felét egy széles körben kivetett ingatlanadóból – és kisebb mértékben a kommunális adókból – lehetne fedezni, amit az önkormányzatoknak – a helyi adóról szóló törvény értelmében – egyébként évek óta jogukban áll kivetni. Ezeket az adókat azonban csak olyan mértékig tanácsos kivetni, hogy a vállalkozásokra jutó összes adóterhelés csökkenjen. A versenyképességet ugyanis nem javítja, ha ugyanannyi adót más jogcímen szednek be ugyanazoktól a vállalkozóktól. Ezen adónemek esetében az adótörvényben megállapított felső határértékek az inflációnak megfelelően szükség szerint módosítandók, mivel ezek a határértékek 1995, illetve egyes esetekben 1990 óta változatlanok. De a legtöbb önkormányzat valószínűleg még a jelenlegi felső határok mellett is képes lenne megfelelő bevételeket generálni. Az ingatlanadó önkormányzatok általi ügyintézésének megkönnyítése érdekében szükségessé válhat a földhivatalok és az önkormányzati adóhivatalok közötti együttműködés, és az ingatlan-nyilvántartásban található adatok megbízhatóságának növelése. Megfontolásra javasoljuk továbbá, hogy az ingatlanok adózása tekintetében a helyi adózási szabályokat váltsa fel egy szabványosított, országos szintű rendszer.
- Bizonyos külföldi beruházóknak egyéb okból is előnyösebb egy jövedelem-típusú adó, mint az árbevétel-típusú helyi iparűzési adó. A magyar tőkeimport főbb forrásországai a

„... az EU-ban az egyetlen legális forgalmi típusú adónem az Áfa. Mivel az EU szabályozás e tekintetben felülírja a magyar jogszabályokat, a helyi iparűzési adó jogszerűsége megkérdőjelezhető.”

„... önkormányzati bevételkiesést két forrásból lehet helyettesíteni: egyrészt egy, a társasági nyereségre kivetett legfeljebb 4%-os adó bevezetésével ...”

„... a másik felét pedig egy széles körben kivetett ingatlanadóból – és kisebb mértékben a kommunális adókból ...”

¹ A változtatások dátumát most lenne szükséges törvénybe iktatni, még akkor is, ha azok csak fokozatosan kerülnek bevezetésre.

² A nyereségből származó önkormányzati bevételek tovább növelhetők például azáltal, hogy a társasági adókedvezmények nem vonatkoznak a helyi nyereségadóra, és a helyi nyereségadó számításánál nem lehetne figyelembe venni az elhatárolt veszteséget.

„... ezt az adót az önkormányzatok nevében egységesen az APEH szedje be.”

„... ez az adónem a Kutatási és Fejlesztési Alap költségvetésének mindössze egy relatíve kicsiny részét fedezi ...”

„... a Kormány a határidő lejárta előtt (pl. 2005 elején) érezhetően csökkentse a társadalombiztosítási és munkáltatói járulékokat ...”

magyarországi leányvállalatok bevételei után is adóztatják a multinacionális vállalatokat. Ilyenkor a Magyarországon megfizetett jövedelem típusú adók az anyaországban fizetendő adóba beszámíthatók. Mivel azonban a helyi iparüzési adó nem jövedelem típusú adó, azt nem lehet beszámítani, és így kettős adózás jön létre. Ezért egy jövedelem-típusú adóra váltás akkor is előnyt hozna a külföldi befektetőknek, ha az egyébként a magyar költségvetésre nem lenne kihatással.

- A társasági és helyi adók számítási alapjának hasonlóvá tétele az önkormányzatok adókiivetéshez kapcsolódó adminisztrációs terheit is csökkentené. Ezen felül az önkormányzatokat rá kell venni arra, hogy adóik behajtásával az APEH-et bízzák meg, mivel a jelenlegi módszer, amelyben minden egyes község saját "adóhivatallal" rendelkezik, egyáltalán nem hatékony. Javasoljuk tehát, hogy ezt az adót az önkormányzatok nevében egységesen az APEH szedje be.
- A helyi nyereségadót az összes önkormányzatra érvényes, egységes szabály alapján kell megállapítani. A különböző kisebb közterheket (pl. illetékek) pedig egyszerűsíteni kellene.

Innovációs járulék

Javaslat: Szűnjön meg az innovációs járulék.

- A Kormány korábban többször is azt hangoztatta, hogy meg fogják találni annak a módját, hogyan csökkentsék a helyi iparüzési adó által jelentett terheket. Ennek ellenére 2004. január 1-jével új adónemként bevezetésre került az innovációs járulék, mely ugyanazon az (árbevétel) alapon kerül kiszámításra, mint a helyi iparüzési adó. Mivel ez az adónem a Kutatási és Fejlesztési Alap költségvetésének mindössze egy relatíve kicsiny részét fedezi, és az állami bevételekkel összehasonlítva egyébként is csak csepp a tengerben, ezt az adót el kellene törölni és az alapot kizárólag a központi költségvetés bevételeiből kellene finanszírozni.

(c) Társadalombiztosítási és egyéb járulékok

Javaslat: Csökkenjenek a társadalombiztosítási és munkaadói járulékok.

- A magyarországi társadalombiztosítási és egyéb járulékok mértéke európai viszonylatban a legmagasabbak között található (lásd a 2. táblázatot).
- Ezen adónemek magas kulcsa arra ösztönzi a munkáltatókat, hogy zsebbe fizessenek, vagy, hogy alkalmazottaikat szerződéses vállalkozónak tüntessék fel. Becslések szerint a magyarországi munkaerő nagyjából egyharmada dolgozik az ún. „szürke” gazdaságban, ami hatalmas adóbevétel-kiesést eredményez a költségvetésnek, másfelől pedig ezáltal a munkavállalók is számos juttatástól esnek el.
- Nagyon valószínű, hogy a társadalombiztosítási és munkáltatói járulékok csökkentése elősegítheti ezen „szürke gazdaságbeli” munkavállalók visszakerülését a legális gazdaságba. Így a társadalombiztosítási és egyéb járulékok csökkentésének „kedvező mellékhatásaként” valószínűsíthető, hogy az adócsökkentésből eredő bevételkiesés számottevő hányadát ellensúlyozná a legitimmé váló munkaerő utáni járulékfizetés növekedése.
- A Kormány 2004. június 30-át szabta meg határidőként, ameddig a vállalatok bevonhatják szerződéses vállalkozóikat alkalmazottaik körébe (a határidőig adóamnesztiát hirdettek). Később ezt a határidőt 2005. június 30-ig meghosszabbították. Az AmCham javasolja, hogy a Kormány a határidő lejárta előtt (pl. 2005 elején) érezhetően csökkentse a társadalombiztosítási és munkáltatói járulékokat, mely valódi ösztönzést adna ahhoz, hogy a vállalatok alkalmazottaikat áthozhassák a legális, ún. „fehér gazdaságba”.
- Az adókból származó bevételekkel ellentétben, melyek a központi költségvetés részévé válnak, a társadalombiztosítási járulékokat specifikus célra fordítják: nevezetesen az egészségügyi és a nyugdíjrendszer finanszírozására. Ezen járulékok csökkentése az ellátórendszerek költségcsökkentő megreformálása (illetve a nyugdíjreform folytatása) nélkül nem lehetséges. Ezért elengedhetetlen fontosságú ezeknek a gyakran vitatott reformoknak a folytatása.
- A vállalkozói terhek azonnali csökkentésének egyik lehetséges módja a foglalkoztató által fizetendő járulékok csökkentése lenne. Az emiatt keletkező bevételkiesést a munkavállalók által fizetendő járulékok növelése fedezhetné. Ez a változás a vállalkozások terhének csökkentése mellett a munkavállalókat is a társadalombiztosítási rendszer reformjára ösztönözné, anélkül, hogy a társadalombiztosítási alapok bevételei csökkennének. Amennyiben a foglalkoztatók az általuk fizetendő járulékok csökkentésére fizetésemelés-

sel reagálnak, ez a személyi jövedelemadóból származó költségvetési bevételek növekedésével is jár, ami ellensúlyozhatná az összefoglalóban máshol tárgyalt adócsökkentések költségeit.

- Az egyéb, kismértékű munkáltatói járulékok (pl. szakképzési hozzájárulás, munkaadói járulékok) mértékét egységesíteni kellene. Az ezen járulékokra vonatkozó egyedi szabályrendszerek értelmezése, valamint az egyes járulékok adminisztrálása és bevallása főlegesen terhet ró a magyar és külföldi befektetőkre és vállalkozókra egyaránt.

(d) Forgalmi adók

Javaslat: Mind a felső (25%-os), mind az alsó (5 és 15%-os) Áfa-kulcsok közeledjenek az európai átlag felé, és történjen meg az Áfa-rendszer összehangolása az egyéb, végső fogyasztást terhelő adókkal.

- Az Áfa mértékének nemzetközi összehasonlításakor sincs Magyarország kedvező helyzetben. Ezért a Kormánynak mindent meg kell tennie azért, hogy az Áfa mértékét a 19,4%-os európai átlaghoz közelítse (a 15 régi EU tagállamban az átlagos Áfa-kulcs 19,6%, míg ez a mutató a tíz új tagállamban 19,2%). Első lépésként a 25%-os általános Áfa-kulcs csökkentendő. Amennyiben az ebből jelentkező állami bevételkiesés egyéb forrásokból nem kompenzálható, úgy a kedvezményes Áfa-kulcsokat kell megemelni, valamint csökkenteni kell azon áruk és szolgáltatások körét, amelyek jelenleg a kedvezményes Áfa-kulcsok alá tartoznak. Az Áfa-rendszer ilyen irányú reformja terén Szlovákia mutathatja az irányt, ahol a kedvezményes Áfa-kulcsok eltörlése képes volt az általános Áfa-kulcs jelentős csökkentését finanszírozni.
- Az Áfa-rendszer átalakítását össze kell hangolni a végső fogyasztást terhelő adók reformjával. A cél az egyes adónemek és mértékek harmonizálása úgy, hogy az összesített bevétel nullszaldós legyen. Más szóval az általános kulcs csökkentése és a kedvezményes kulcsok emelése mellett a jövedéki adók, valamint a környezetvédelmi és termékdíjak összehangolt átalakítása is szükséges. A jövedéki adók egészítsék ki az Áfa-t, részben pótolva a kulcs-csökkentés miatt kieső bevételeket; az improvizált termékdíjakat pedig váltsa fel egy egységes öko-adó, mely a környezetet terhelő felhasználáson alapul.

(e) Adóigazgatás és az EU-val kapcsolatos kérdések

Javaslat: Legyenek speciális adóbírószékek.

- Az adóigazgatásban alapvető változások szükségesek (a hatóságok hozzáállása, szankciórendszer, reakcióidő, stb.). Gyakran tapasztalható, hogy az adóellenőrzések és a vitás ügyek elintézése a szükségesnél tovább tart. Nem elfogadható, hogy az ellenőrzéseket sokszor az motiválja, hogy bírságot szabjanak ki még a legjelentéktelenebb ügyekben is. Az adóhatóságok gyakran nagyon lassan reagálnak. A témára specializálódott bírák hiánya, valamint a nehézkesen működő eljárási rendszer miatt az adófizetők nem képesek vitás ügyeiket belátható időn belül rendezni. Ezért speciális adóbírószékek bevezetését javasoljuk, melyek csak adóügyekkel foglalkoznának. Ezzel lehetővé válna az adóhatóságok reakcióidejének csökkentése is. A jelenlegi szankciórendszert úgy alkották meg, hogy az adóhatóság a kisebb hibák miatt is aránytalanul nagy büntetéseket szabhat ki, alapvetően diszkriminatív módon. Javasoljuk a szankciórendszer átgondolását és egy korrektebb, kiegyensúlyozottabb rendszer kidolgozását. Az üzleti szféra igényli továbbá, hogy az EU-val kapcsolatos ügyek adminisztrációs gyakorlatait a magyar állami szervek további késlekedés nélkül vegyék át, figyelembe véve a többi EU-tagország által alkalmazott, már bevált módszereket.

(f) Személyi jövedelemadó

Javaslat: Egyszerűsödjön a rendszer egy, vagy két kulcs bevezetésével, a kedvezmények áttekinthetővé tétele mellett.

- Az AmCham támogatja az egy- vagy kétkulcsú személyi jövedelemadó bevezetését. Ez egyértelműen kívánatosabb lenne, mint a jelenlegi költséges, főlegesen bonyolult és gyakran méltánytalan levonások és adókedvezmények rendszere, amely összességében nem szektorsemleges.
- A magyar munkaképes korú lakosság túl nagy része inaktív. Ennek több oka van, de kétségtelen az egyik az, hogy az alacsony képzettségűeknek nem nagyon éri meg dolgozni, hiszen a szociális juttatások (korengedményes és rokkantnyugdíj, munkanélküli segély,

„... a 25%-os általános Áfa-kulcs csökkentése és a kedvezményes kulcsok emelése mellett a jövedéki adók, valamint a környezetvédelmi és termékdíjak összehangolt átalakítása is szükséges.”

„Az adóhatóságok gyakran nagyon lassan reagálnak. A témára specializálódott bírák hiánya, valamint a nehézkesen működő eljárási rendszer miatt az adófizetők nem képesek vitás ügyeiket belátható időn belül rendezni.”

„... versenyképes adórendszer létrehozását ... a nagy újraelosztó rendszerek ... valamint az állami közigazgatás reformja nélkül ... nem lehet elérni. ... e reformok némelyikét csak a pártok teljes konszenzusával lehet végrehajtani!”

”... ha ezek a reformok tovább késnek, az végül Magyarország versenyképességének tartós romlását vonja maga után ...”

szociális támogatások) és a minimálbért keresők által kézhez kapott összeg között nincs nagy különbség. Ezen változtatni kellene. Véleményünk szerint a megoldás nem a minimálbér emelése, mert az csak növeli a munkanélküliséget. Inkább a minimálbérek közterheit kellene csökkenteni. Például a minimálbér után fizetendő munkaadói, és munkavállalói járulékokat kellene eltörölni vagy csökkenteni; vagy esetleg a befizetett járulékokat vissza kellene utalni a munkavállalóknak.

Véleményünk szerint minden olyan erőfeszítés, amely egy **versenyképes adórendszer létrehozását** célozza Magyarországon, egybevága a Kormány egyik fő stratégiai célkitűzésével. Azonban **a nagy újraelosztó rendszerek** (egészségbiztosítás, nyugdíjbiztosítás), **valamint az állami közigazgatás reformja nélkül** ezt a célt **nem lehet elérni**. Az AmCham tudja, hogy **e reformok némelyikét csak a pártok teljes konszenzusával lehet végrehajtani! Azonban, ha ezek a reformok tovább késnek, az végül Magyarország versenyképességének tartós romlását vonja maga után**, miközben a társadalmi és a gazdasági költségek is fájdalmasak lehetnek.

2. Időztítés

Javaslat: Legyen hosszú távra elfogadott és jól kommunikálható menetrend.

A javasolt változtatások időztítése nagyban meghatározza azok sikerességét. Az alábbi táblázat összefoglalja a felvázolt adómódosítások általunk javasolt időrendjét:

1. táblázat: Az adórendszer változtatásainak javasolt időztítése

Időztítés	Társasági adó	Helyi iparüzési adó	Adóigazgatás és az EU-val kapcsolatos kérdések	Társadalombiztosítási és egyéb járulékok	Általános forgalmi adó	Személyi jövedelemadó
Azonnal vagy rövid időn belül	×	×	×	×	×	×
Közép- vagy hosszútávon			×		×	×

Az adómódosítások bevezetésének legjobb módja, ha előtte lehetőség van párbeszédre a kormány és az üzleti, szakmai körök között. Az AmCham, mint a magyarországi befektetők legnagyobb képviselője, szívesen vállalkozna közvetítő szerepre, és örömmel tolmácsolná az üzleti élet visszajelzéseit a javasolt adómódosításokkal kapcsolatban.

3. Nemzetközi összehasonlítás

2. táblázat: A különböző adónemek mértéke Magyarországon és a többi EU-tagállamban

Főbb adónemek	Magyarország	EU-25	EU-Versenytársak ¹
Társasági jövedelemadó	16%	10-35%	10-26%
Társasági adó (a helyi adókkal együtt) ²	27-28%	10-38,29%	10-26%
Általános forgalmi adó ³	25%	15-25%	15-21%
Személyi jövedelemadó ⁴	37,4%	8,6-45,9%	17,7-29,0%
Munkáltató által fizetett társadalombiztosítási járulékok ⁴	29,2%	0,7-47,5%	5,1-33,5% ⁵
Munkavállaló által fizetett társadalombiztosítási járulékok ⁴	5,8%	0-22,1%	1,4-3,6%

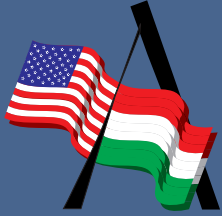
¹ Szlovákia, a balti államok, Írország, Ciprus

² Az összes adóteher a nyereségre kivetítve.

³ Általános adókulcs.

⁴ Egy házaspár évi bruttó 100 000 eurós keresete után fizetendő mérték (azért választottunk ilyen magas értéket, mert ennél már mindenütt belép a legfelső SZJA kulcs).

⁵ A 33,5%-os mértéket Észtországban vetik ki. Magyarország EU-versenytársainak súlyozatlan középértéke 15,7%.

AMCHAM HUNGARY POSITION BRIEF No. IV

TAX SYSTEM AS A PILLAR OF HUNGARIAN NATIONAL COMPETITIVENESS

SEPTEMBER, 2004

“... the most immediate improvements to national competitiveness may be made through reform of the taxation system.”

“... our proposals, would improve the business environment and as a result would increase business activity.”

“... tax system currently in place ... detracts from Hungary’s economic competitiveness.”

AUTHORS:

AMCHAM COMMITTEE FOR THE ENHANCEMENT OF HUNGARY’S NATIONAL COMPETITIVENESS

The degree to which Hungary enhances its competitiveness within the European Union and within the Central European region will have enormous impact in a vast number of areas. Our Committee’s mission is to stimulate thought and action in the direction of enhancing Hungary’s national competitiveness in the framework of EU accession.

The Committee welcomes new members, who wish to join our activities.

National Competitiveness and the Hungarian Taxation Regime

The American Chamber of Commerce in Hungary (“AmCham”) systematically examines the elements of Hungarian competitiveness and suggests improvements where possible. We have published position briefs about investment incentives, education and logistics. We have also emphasized, on numerous occasions, the importance of tax regimes to national competitiveness. In May 2002, AmCham tabled a Discussion Paper on the subject (see <http://www.amcham.hu/papers/>). The purpose of this Position Brief is to update the 2002 Discussion Paper, and to stress that **enhancing national competitiveness must be the overriding focus of the proposed tax reform.**

We are convinced that the most immediate improvements to national competitiveness may be made through reform of the taxation system.

This paper focuses on the need to reduce the overall tax burden on business. AmCham realizes the desired objective of tax reduction must take place within the context of deficit reduction, hence the need for a serious Public Sector Reform initiative, whereby quality of Government would improve while costs are reduced. We believe that our proposals would be realistic, but only in the context of a major Public Sector Reform initiative, and would lead to a vastly improved environment for business in Hungary.

When compiling these proposals, AmCham focused on describing possible steps to improve competitiveness, without regard to the reduction of the budget deficit. However, we believe that our proposals, would improve the business environment and as a result would increase business activity. This would permit the reduction of the budget deficit in the medium and long term.

It is an unfortunate fact that the tax system currently in place is at best neutral and most likely detracts from Hungary’s economic competitiveness. Despite having one of the lowest corporate income tax rates in Europe, the overall effect of combined payroll, social security, local business taxes and VAT, on top of the corporate income tax make Hungary is a high-tax country, compared to other countries in the region, as well

 ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Ernst & Young is one of the world’s top four professional services firms with more than 103,000 professionals in 140 countries world-wide. Our people, wherever they may be on the globe, work along the same professional, ethical and independence standards and methodology. The Hungarian practice of Ernst & Young employs 370 professionals providing audit, risk management, tax and transactional advisory services.

“... tax cuts cannot be sustainable without cuts in government spending.”

“... experience has shown that each time the corporate income tax rate has been reduced ... the amount of tax collected actually increased as enterprises engaged in activities that were simply not economical under the previously higher tax rate. ...”

“... crucial importance to streamline and restructure governmental activities ...”

as to the rest of Europe. While other countries in the region have made their tax regimes significantly more competitive over the past few years, there has been no genuine reduction in the overall tax burden on corporations in Hungary.

When one compares the Hungarian tax regime to Slovakia's (Slovakia being a country that has been attracting a disproportionately large share of foreign investment since it recently introduced its new tax regime), Hungary is a far less attractive investment destination. The Slovaks introduced the flat rates of 19% each for VAT, personal income tax, and corporate income tax. While the Hungarian corporate income tax is a few percentage points lower, Hungary has significantly higher VAT, social security and payroll taxes, and has a rather unique tax that very few other countries have – the local business (“helyi iparüzési”) tax. When investors add (as they do automatically) the impact of the local business tax to that of the corporate income tax on corporate profits, the benefit of Hungary's lower corporate income tax rate is immediately erased.

The lack of a competitive tax system already hindered Hungary's development in the years immediately prior to EU membership. However, since May 1, 2004, even the remaining barriers to trade and investment have fallen, making issues of competitiveness all the more urgent. Increasing Hungary's national competitiveness is a precondition to closing the gap with the rest of the EU.

I. A General Direction for Tax Reform

In this Position Brief, our aim is to focus primarily on those areas of the tax system which impact on decisions to locate activities in Hungary. These may include both companies facing a decision as to where to locate activities within Europe, or companies already established in Hungary wishing to expand their activities. It should be emphasized that the reforms cannot result in the loss of benefits granted to investors earlier, since that would be contrary to both the Hungarian constitution and the principle of legitimate expectations as protected by EU law.

It is also understood that tax cuts cannot be sustainable without cuts in government spending. While the issue of public sector reform is outside the scope of this document, it is well understood that if the national budget deficit is also to be reduced, it will be of crucial importance to streamline and restructure governmental activities, to make it more efficient, so that it can provide a considerably higher level of service at a significantly lower cost. Clearly, the biggest task here is the reform of the social security system. This needs to be an immediate priority for the Government.

We see a need to focus on the following areas:

(a) Corporate income tax

Proposal: The corporate income tax rate should stay at 16%, of which 4% should be payable to municipalities.

- Hungary's own experience has shown that each time the corporate income tax rate has been reduced (from 36% to 18% and then to 16%), the amount of tax collected actually increased as enterprises engaged in activities that were simply not economical under the previously higher tax rate. International comparison also shows that countries that provide the most favorable corporate income tax condition actually collect a much higher amount of corporate income tax compared to GDP than those countries which tax heavily.
- Special attention should be paid to those companies that currently enjoy tax holidays. If taxation circumstances change for the worse, despite their relative lack of mobility, we can expect a number of these companies to relocate to other countries.
- Another group of companies worth considering when reshaping corporate taxation are offshore companies. These enterprises contribute significantly to the state budget through their corporate income tax payments. However, it must be stressed that, in the long run, the maximum effective tax burden (including local business tax) that offshore companies tolerate is around 4%, especially given their mobility.
- Finally, additional effort should be invested into creating a favorable tax climate for

enterprises that are considering (re)location of their regional centers (shared service centers, R&D facilities, financing and treasury centers) in Central Eastern Europe.

(b) Local business tax

Proposal: The local business tax – in its current form – should be repealed. 4% of the 16% tax levied on corporate profits should be distributed to the municipalities.

- Municipal tax on corporate revenues (local business tax – “helyi iparüzési adó”) is a major surprise to foreign investors in Hungary, who are often shocked to find they must pay this tax (even if an investor generates no profit). This tax is not levied in most European countries, and where it is levied, it is usually levied on profits. We recommend local business taxes to be repealed in Hungary; and the introduction of a completely new municipal tax regime. In any event, administration at the municipal level must be reformed and alternative ways of financing municipalities must be found.
- The Hungarian government does not have the luxury of deciding whether or not to keep the local business tax in its current form. This tax, as it exists now, is most likely contrary to the EU’s 6th Directive, because VAT is the only legitimate turnover tax the EU allows. Since EU law in this matter supercedes Hungarian law, the validity of this tax is questionable. It is just a matter of time before taxpayers legally challenge it.
- From a strategic perspective, the conversion of local business tax into an income tax (e.g. by integrating it into corporate income tax) is only useful so long as the total tax burden does not decrease as a result of the conversion. In fact, any reform of local business tax does not address the paramount issue that the mere existence of this tax creates a huge comparative disadvantage for Hungary. According to a study prepared by the Ministry of the Economy, merging local business tax into corporate income tax would cause the total corporate income tax burden to rise to approximately 27-28%.
- We propose that municipal revenues lost after the repeal of local business tax be replaced in two main ways: First, through the introduction of a maximum 4% tax levied by municipalities on the corporate profits of enterprises active in their jurisdictions (provided, of course, that the national corporate income tax rate is reduced by the same amount)¹. On average, this would replace about half the current local business tax revenues of municipalities² (companies benefiting from existing local business tax holidays - usually until 2007 - should not be subject to this tax while they would enjoy the tax holidays under current law). The other half would have to come from broad-based real estate taxes – and to a lesser extent, communal taxes – which municipalities already have had the right to impose for many years under the Local Taxes Act. These taxes need to be levied in such a way that they are not suffered by businesses only, since it would not do much in encouraging competitiveness if the same amount of tax were collected from businesses as currently, but merely under a different name. To the extent necessary, the maximum rates for these taxes set by legislation might need to be revised for inflation, since they have been unchanged since 1995 or, in some cases, 1990. However, for most municipalities, even the current maximum rates can probably generate the necessary revenues. To make the administration of real estate taxes easier for municipalities, cooperation between land registries and municipal tax authorities might need to be improved, and the reliability of the information in the land registry system will also require improvement. In addition, it should be considered whether the local tax legislation should be changed to allow greater standardization across the country in real estate taxation.
- An income-type tax is more beneficial for certain foreign investors than the current local business tax in another manner. The major source countries of the Hungarian capital import tax their multinationals on the earnings of their Hungarian subsidiaries, while allowing credit for the Hungarian income taxes paid. However, since it is not an income tax, currently the local business tax cannot be so credited, which results in double taxation. Thus an income-type tax delivers a benefit to foreign investors without any cost to the Hungarian central budget.
- Making the corporate and local tax base similar would also ease the administrative burden of the municipalities in enforcing their taxes. In addition, municipalities should be encouraged to subcontract APEH to collect their taxes, since the current method of each village having its own tax administration is terribly inefficient. We recommend that APEH collect this tax on behalf of municipalities.

“VAT is the only legitimate turnover tax the EU allows. Since EU law in this matter supercedes Hungarian law, the validity of this tax is questionable.”

“We propose that municipal revenues lost after the repeal of local business tax be replaced in two main ways: First, through the introduction of a maximum 4% tax levied by municipalities on the corporate profits ...”

“The other half would have to come from broad-based real estate taxes – and to a lesser extent, communal taxes ...”

¹ Even if the introduction of this new tax is gradual, the dates when the changes will occur should be set out in legislation now.

² Revenues from the proposed municipal profits tax could be further increased by, for example, not permitting the use of national tax holidays against the municipal profits tax and by not allowing loss carry-forwards for municipal profits tax purposes. A profit-based tax also encourages municipalities to help local companies become more profitable.

“We recommend that APEH collect this tax on behalf of municipalities.”

- The municipal tax should be applied in a consistent, uniform manner, across all municipalities. A myriad of smaller taxes and duties (e.g. “illeték”) should also be streamlined.

Innovation tax

Proposal: **The innovation tax should be repealed.**

- The Government has been emphasizing for some time that it would find ways to decrease the burden imposed by local business tax. In contrast, as of January 1, 2004, the innovation contribution was introduced as a new type of tax calculated on the same basis as local business tax. Since this tax provides only a relatively small portion of the innovation fund’s budget and amounts to a mere drop in the ocean when compared to government revenues, it should be repealed and the fund be supported from the revenues of the central budget only.

(c) Social security and payroll taxes

Proposal: **Social security and payroll taxes should be reduced.**

“... this tax provides only a relatively small portion of the innovation fund’s budget ...”

- Hungary has one of the highest social security and payroll taxes in Europe (see Table 2).
- The magnitude of these taxes creates an endemic problem in Hungary. There is an enormous incentive for employers to make cash payments, or disguise employees as contractors. It is estimated that at least one third of the Hungarian workforce may be involved in such “gray” economic operations, creating an enormous tax revenue loss for the central budget, as well as denying workers various benefits associated with employment.
- It is highly possible that lowering social security and payroll taxes would assist in bringing many of these “gray economy” workers into the “white” economy. Hence a reduction of social security and payroll taxes is likely to have an “elasticity effect”, where a major portion of the tax reduction should be recouped thanks to the increase in the legitimate workforce.
- The Government first set a deadline that companies should incorporate their contractors into their legitimate workforce before June 30, 2004, and then extended this deadline until June 30, 2005. An amnesty was declared until this new deadline. AmCham recommends that the Government reduce payroll and social security taxes substantially prior to the deadline (e.g. at the beginning of 2005), to create a genuine incentive for companies and workers to bring their staff into the “white” economy.
- Unlike revenues from taxes, which become part of the central budget, social security contributions are used for specific purposes: namely to fund healthcare and pensions. Without cost-saving reforms (or, in the case of pensions, continued reform) of these programs, it is not possible to reduce contributions. Therefore, it is crucial that these much-talked-about reforms proceed.
- In the meantime, however, one possible way to immediately reduce the burden of investors is to cut employer contributions while recouping the loss of revenue through an increase in the employee’s contribution percentages. Such a change would reduce the burden of companies and make individuals more inclined to social security reform without reducing the social security funds’ revenues. To the extent that employers react to the reduction of the employer contributions by increasing wages, this would also mean that personal income tax revenues of the budget would increase; thus providing the necessary funds to pay for the tax reductions discussed elsewhere in this summary.
- The multitude of other, minor payroll taxes (training fund contribution, unemployment insurance, etc.) should be unified. Interpreting, administering and reporting each, with their own special rules, is an unnecessary burden on investors and operators of businesses, whether Hungarian or foreign.

“... the Government reduce payroll and social security taxes substantially prior to the deadline (e.g. at the beginning of 2005) ...”

(d) Commodity Taxes

Proposal: **Both the regular (25%) and the reduced VAT rates (5% and 15%) should be moved towards the European average and the overall VAT-regime should be harmonized with other commodity taxes.**

- VAT puts Hungary at a comparative disadvantage; thus the Government should do whatever possible to trend towards the average EU VAT rate of 19.4% (the average

VAT rate of the EU-15 states is 19.6%, while this figure is 19.2% for the ten new EU member states). In the first place, this should be accomplished by reducing the 25% top rate. If the resulting loss to the central budget cannot be compensated from other sources, the reduction of the top rate should be done at the expense of raising preferential VAT rates and curtailing those goods and services qualifying for the preferential rates. The direction is shown by Slovakia, where ending preferential rates financed a substantial reduction in the general VAT rate.

- The overhaul of the VAT-regime should be harmonized with a reform of all commodity taxes. The objective is to harmonize the various types and rates of taxes while the balance of the revenues generated previously from those taxes should remain the same. In other words, reducing the top rate and raising the preferential VAT rates should be accompanied by the harmonization of the excise taxes and the environmental protection and product charges. The increase in excise tax revenues should partially offset the VAT rate reduction's impact on revenues. In addition, the product charges should be substituted by a unified ecological tax based on actual emission figures.

“... reduction of the top rate and raising the preferential VAT rates should be accompanied by the harmonization of the excise taxes and the environmental protection and product charges.”

(e) Tax administration and EU-related matters

Proposal: Specialized courts should be established to handle tax disputes.

- Substantial changes are required in tax administration (approach, penalty system, responsiveness, tax courts, etc.) It is often felt that tax audits and disputes take longer than necessary and the motivation of the audits, the drive to collect penalties, even in insignificant matters, is not appropriate. Responses from the tax authorities are often slow. Lack of specialized judges and a legally cumbersome system do not allow taxpayers to end disputes within a reasonable time frame. Therefore, we would suggest the introduction of specialized tax courts to deal with tax action issues, and to permit faster response from taxation authorities. The penalty system is designed in a way that permits the tax authority to penalize errors with disproportionately large penalties, in a purely discretionary manner. Our recommendation is to reconsider the current penalty system to create a fairer, more balanced system. Furthermore, the business community requires that administrative practices relating to EU matters be adopted without any further delay, taking into account the best practices developed by the tax authorities in other EU member states.

“Responses from the tax authorities are often slow. Lack of specialized judges and a legally cumbersome system do not allow taxpayers to end disputes within a reasonable time frame.”

(f) Personal income tax

Proposal: The regime should be simplified through reducing the number of bands to two or one while also making tax benefits more transparent.

- AmCham supports the reduction of personal income tax rate bands to one or two. This is clearly preferable to the current system of costly, unnecessarily complex, and sometimes unfair deductions and tax preferences which are by and large not sector neutral.
- The government should consider using the personal income tax system more effectively to encourage the low-skilled to move from welfare to employment. Clearly, for this to happen, the gap between welfare payments (early retirement and disability pension, unemployment benefits, social assistance) and the take-home earnings of those earning a minimum wage need to be increased. We believe that a significant rise in the minimum wage pushes unemployment up. Therefore the best way to increase the gap in favor of work is to boost the portion of the minimum wage that the employee takes home. For instance, the employer's and employee's contributions payable on the minimum wage should be reduced or repealed as well as the paid social security taxes could be refunded to the employees.

“... creating a competitive tax system ... cannot be achieved unless the great redistribution systems ... and state administration are also reformed ... executing some of these reforms can only be done with full-party consensus.”

“... delaying these reforms further will inevitably result in the deterioration of Hungary’s long term overall competitiveness ...”

We believe that all efforts aimed at creating a competitive tax system in Hungary coincide with one of the Government’s main strategic objectives. However, this goal cannot be achieved unless the great redistribution systems (health insurance, pension insurance) and state administration are also reformed. AmCham recognizes that executing some of these reforms can only be done with full-party consensus. On the other hand, delaying these reforms further will inevitably result in the deterioration of Hungary’s long term overall competitiveness, the social and economic costs of which may turn out to be very painful.

2. Timing

There should be an accepted, long-term, published timetable for implementation.

The timing of the proposed changes is crucial to their success. The table below outlines our suggestions with respect to the timing of the proposed tax amendments:

Table 1: Suggested timing of tax regime changes

Timing	Corporate income tax	Local business tax	Tax administration and EU-related matters	Social security and payroll	Value added tax	Personal income tax
Immediate or short-term	X	X	X	X	X	X
Medium to long-term			X		X	X

Tax changes are best implemented in consultation with the business and professional community. As being the largest representative of investors in Hungary, AmCham would be pleased to play a role as a sounding board, and to channel feedback from the business community with respect to any proposed tax changes.

3. International comparison

Table 2: The rates of various taxes in Hungary and their range in other EU states

Major Taxes	Hungary	EU-25	EU-Competitors ¹
Corporate Income Tax	16%	10-35%	10-26%
Corporate Tax (incl. local business tax) ²	27-28%	10-38,29%	10-26%
Value Added Tax ³	25%	15-25%	15-21%
Personal Income Tax ⁴	37,4%	8,6-45,9%	17,7-29,0%
Employer Social Security ⁴	29,2%	0,7-47,5%	5,1-33,5% ⁵
Employee Social Security ⁴	5,8%	0-22,1%	1,4-3,6%

¹ Slovakia, Baltic States, Ireland, Cyprus

² Total tax burden on profits

³ General rate

⁴ Effective burden on a gross annual salary of EUR 100,000 for a married couple (the reason why we use the figure of EUR 100,000 is that in all countries the highest tax rates kick in at such a salary level)

⁵ The 33.5 percent rate is levied in Estonia. The non-weighted average rate in the competitor countries is 15.7 percent.